

بررسی چگالی دوقلویی‌های آنیلینگ و نقش مرزهای آنها بر رابطه هال - پیچ در آلیاژ 70Cu-30Zn

علی اکبری^۱، مهدیه جمشیدی جم^۲
۱ و ۲- مربی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سیرجان
Jamshidijam@iausirjan.ac.ir

چکیده

در این تحقیق اثر اندازه دانه و دمای آنیل روی چگالی دوقلویی‌های آنیلینگ و همچنین تأثیر مرزهای دوقلویی‌های آنیلینگ بر روی خواص مکانیکی برنج ۳۰-۷۰ بررسی شده است. به این منظور پس از آلیاژسازی برنج ۳۰-۷۰ و چندین مرحله نورد گرم، ورق‌هایی از آن به میزان ۷۰ درصد کاهش ضخامت تحت نورد سرد قرار گرفتند. سپس نمونه‌ها در محدوده دمایی ۹۰۰-۴۰۰°C و زمان‌های مختلف در حمام نمک مذاب به صورت ایزوترمال آنیل شدند. با اندازه‌گیری اندازه دانه و چگالی دوقلویی‌ها، اندازه دانه مؤثر که در محاسبه آن مرزدانه و مرز دوقلویی لحاظ شده، به روش تقاطع خطی و با استفاده از تئوری Pande و همکارانش محاسبه گردید. اندازه دانه مؤثر محاسبه شده در رابطه هال-پیچ لحاظ گردید و بر اساس آن مقادیر σ_0 و K به ترتیب برابر ۲۲/۸ و ۱۱۸/۵۸ برای رابطه هال-پیچ اصلاح شده به دست آمد.

واژه‌های کلیدی:

برنج ۳۰-۷۰، چگالی دوقلویی‌های آنیلینگ، اندازه دانه مؤثر، رابطه هال-پیچ

۱- مقدمه

هم‌بسته درون مواد پلی کریستال از جمله مرزهای دوقلویی آثار زیادی روی خواص فلزات و آلیاژها دارند [۲]. مدل‌های متفاوتی در مورد چگونگی تشکیل دوقلویی‌های آنیلینگ توسط محققان ارائه شده است. در مدلی که بیشتر پذیرفته شده است فرض می‌شود که مرزهای هم‌بسته دوقلویی روی مرزدانه‌های در حال حرکت، طی فرایند رشد دانه تشکیل می‌شوند. روی مرزدانه‌ها پله‌های {۱۱۱} وجود دارد که در هنگام رشد دانه‌ها و در نتیجه حرکت مرزدانه‌ها، به‌خاطر نقص در چیده شدن اتم‌ها روی این

دوقلویی‌های آنیلینگ در مواد مختلف از آلیاژهای ساده مثل برنج تا مواد تکنولوژیکی مثل سوپرآلیاژهای پایه نیکل تشکیل می‌شوند [۱]. با وجودیکه اثر دوقلویی‌های آنیلینگ روی خواص مکانیکی مواد بیش از پنجاه سال است که توجه محققان زیادی را به خود جلب کرده است اما بررسی‌های کمی زیادی در رابطه با نقش مرزهای دوقلویی‌ها روی خواص مکانیکی مواد صورت نگرفته است، در حالیکه حضور فصل مشترک‌های

صفحات، دوقلویی تشکیل می‌شود [۱-۳].

تبلور مجدد فلزات fcc باشد [۱].

$$P = \frac{K_L}{D} \cdot \ln\left(\frac{D}{D_0}\right) \quad (1)$$

در این رابطه P: چگالی دوقلویی‌های آنیلینگ، K_L : ثابتی که به انرژی نقص در چیده شدن بستگی دارد، D: اندازه دانه و D_0 : اندازه دانه ای که در آن $P=0$ است [۳ و ۱].

تعامل بین نابجایی‌های کامل و انواع فصل مشترک توسط محققان بسیاری مورد مطالعه قرار گرفته است. رمی پس از بررسی رابطه لغزش نابجایی‌ها و مرزهای دوقلویی‌ها اظهار داشت که در هر دو نوع دوقلویی‌های آنیلینگ و مکانیکی مرزهای همبسته آنها به قدری استحکام دارند که می‌توانند به‌عنوان مانع نابجایی‌ها عمل کنند. نابجایی‌ها می‌توانند از مرزدوقلویی توسط تجزیه شدن عبور کنند اما تجزیه شدن آنها از نظر انرژی نامطلوب است زیرا سی و سه درصد افزایش انرژی رخ می‌دهد و این امر نیاز به اعمال تنش از سوی نابجایی‌های قفل شده دارد. بنابراین مرزهای دوقلویی به‌عنوان مانعی در مقابل حرکت نابجایی‌ها در نظر گرفته می‌شوند و به احتمال زیاد روی تنش تسلیم مواد اثر دارند [۸].

پس از آنکه هال و پیچ برای اولین بار استحکام تسلیم را با معکوس ریشه دوم اندازه دانه در فولاد نرم طبق رابطه (۲) ارتباط دادند، رابطه کلاسیک هال-پیچ جهت توصیف اثر اندازه دانه روی تنش تسلیم یک ماده پلی کریستال برای چندین دهه همچنان به کار می‌رود.

$$\sigma = \sigma_0 + K \cdot D^{-\frac{1}{2}} \quad (2)$$

که در این رابطه، σ تنش تسلیم ماده پلی کریستال، D متوسط اندازه دانه، σ_0 تنش اصطکاکی و بیانگر مقاومت عمومی شبکه هر کریستال به حرکت نابجایی‌ها، K پارامتر قفل‌کنندگی و بیانگر اثر مرز دانه بر استحکام پلی کریستال است [۹ و ۱۱].

در استنتاج رابطه هال - پیچ و بیان وابستگی تنش به اندازه

فاکتورهای مهمی میزان دوقلویی‌های آنیلینگ حین رشد را تحت تأثیر قرار می‌دهند که عبارتند از میزان تغییر شکل اولیه قبل از آنیل، دما و زمان آنیلینگ، اندازه دانه، انرژی مرزدانه، سرعت مهاجرت مرزدانه، انرژی مرز دوقلویی (انرژی نقص در چیده شدن)، بافت و ناخالصی‌ها [۳]. سالم و همکارانش در مطالعه رژیم کرنش سختی و توسعه میکروساختار حین تغییر شکل فشاری بالا روی نمونه‌های تیتانیم خالص دریافتند که بعد از کرنش‌های کوچک به محض حضور دوقلویی‌های مکانیکی یک افزایش ناگهانی در سرعت کرنش سختی رخ داده است. تطابق این نتایج با رابطه هال - پیچ تعیین کرد که مرزهای دوقلویی اندازه دانه مؤثر را کاهش داده‌اند [۴]. لذا انتظار می‌رود دوقلویی‌های آنیلینگ اثر قابل توجهی روی خواص مکانیکی مواد که رابطه هال - پیچ در مورد آنها صدق می‌کند، داشته باشند [۵]. همچنین چگونگی توزیع مرزدانه‌ها پارامتری است که معرف میکروساختار مواد پلی کریستال است. بررسی توزیع مرزدانه‌های مواد دارای ساختار fcc با انرژی نقص در چیده شدن کم که مستعد تشکیل دوقلویی آنیلینگ هستند نشان داده است که توزیع خاصی از مرزدانه‌ها در این مواد ایجاد می‌شود که متأثر از حضور دوقلویی‌ها است [۶]. به‌طوریکه توزیع مرزدانه‌ها تحت تأثیر رابطه جهات دوقلویی و زمینه است [۷].

یابد و همکارانش با آزمایش‌های دقیق و سیستماتیک اندازه دانه و چگالی دوقلویی‌ها را محاسبه کردند. برای مدل کردن نتایج آزمایش‌های خود فرض کردند که دوقلویی‌ها روی مرزدانه‌ها طی رشدشان جوانه می‌زنند، تعداد دوقلویی‌ها متناسب با نیروی محرکه مهاجرت و همچنین دامنه مهاجرت مرزدانه‌ها می‌باشد [۲]. آنها نشان دادند که چگالی دوقلویی‌ها با توجه به اندازه دانه طبق رابطه (۱) قابل محاسبه است و تأکید نمودند که این رابطه ممکن است اعتبارش در محدوده رشد دانه بعد از

$$N = P.D = K_t \ln \frac{D}{D_0} \quad (7)$$

با لحاظ دو مرز برای هر دوقلویی G' : تعداد کل تقاطع مرزهای دانه و مرزهای دوقلویی با خط عبارت است از:

$$G' = n + n2K_t \ln \frac{D}{D_0} \quad (8)$$

لذا با در نظر گرفتن مجموع مرزهای دانه و مرزهای دوقلویی، اندازه دانه مؤثر، D_{eff} ، طبق رابطه (۹) به دست می‌آید.

$$D_{eff} = \frac{L}{G'} = \frac{D}{(1+2K_t \ln \frac{D}{D_0})} \quad (9)$$

با توجه به در نظر گرفتن نقش مرزهای دوقلویی در کنار مرزهای دانه، به عبارت دیگر اندازه دانه مؤثر، رابطه هال-پیچ به صورت رابطه (۱۰) اصلاح می‌شود و رابطه هال-پیچ اصلاح شده نامیده می‌شود [۵، ۳ و ۱].

$$\sigma_{eff} = \sigma_0 + K.D_{eff}^{-1/2} \quad (10)$$

$$= \sigma_0 + KD \frac{1}{2} \left[1 + 2.K_t \ln \left(\frac{D}{D_0} \right) \right]^{-1/2}$$

در این تحقیق تعیین چگالی دوقلویی‌ها در برنج ۳۰-۷۰ شرایط مختلف آنیلینگ و ارتباط آن با اندازه دانه و دمای آنیلینگ مورد توجه قرار گرفته است. همچنین تأثیر مرزهای دوقلویی روی خواص مکانیکی برنج ۳۰-۷۰ طبق رابطه هال-پیچ اصلاح شده بررسی شده است.

۲- روش تحقیق

در این تحقیق برنج با ترکیب شیمیایی مندرج در جدول (۱)، که توسط عملیات آلیاژسازی در کوره مقاومت الکتریکی تحت اتمسفر گاز خنثی تهیه شده است، مورد بررسی قرار گرفت. نمونه‌ها قبل از بررسی، مراحل متوالی زیر را پشت سر گذاشتند:

دانه، نقش مرزدانه‌ها به عنوان مانع نابجایی‌ها توسط مدل‌های متفاوتی توجیه شده است. اکثر این مدل‌ها تحت عنوان مدل Pile up شناخته می‌شوند. در این مدل مرزدانه‌ها به عنوان مانعی باعث تجمع نابجایی‌ها و در نتیجه تمرکز تنش و فعال شدن نابجایی‌ها در دانه مجاور می‌شوند لذا لغزش از یک دانه به دانه دیگر منتقل می‌شود. در مدل دیگر مرزدانه‌ها به عنوان مانع نابجایی‌ها موجب محدود کردن مسیر آزاد حرکت نابجایی‌ها و در نتیجه کرنش سختی می‌شوند.

در بررسی تحقیقات در برگیرنده رابطه هال-پیچ دیده می‌شود که نقش کلیه فصل مشترک‌ها و عیوب شبکه‌ای از جمله مرزهای همبسته دوقلویی در نظر گرفته نشده است. در هر دو نوع مدلی که نقش مرزدانه را در مقابل نابجایی‌ها توجیه می‌کنند مرز دوقلویی نیز می‌تواند همان نقش مرزدانه را داشته باشد لذا باید در محاسبه رابطه هال-پیچ لحاظ و رابطه اصلاح شود [۵].

با توجه به تحقیقات گذشته در رابطه با تأثیر قابل توجه مرزهای دوقلویی بر روی خواص مکانیکی مواد و نظریه پاند و همکارانش در مورد چگالی دوقلویی‌ها می‌توان چنین در نظر گرفت که اگر تعداد "n" دانه در خطی با طول معین، L، وجود داشته باشد، G: تعداد مرزدانه‌های که خط را قطع کرده اند.

$$G = n + 1 \approx n \quad (3)$$

D: متوسط اندازه دانه، فقط با لحاظ مرزهای دانه

$$D = \frac{L}{n} \quad (4)$$

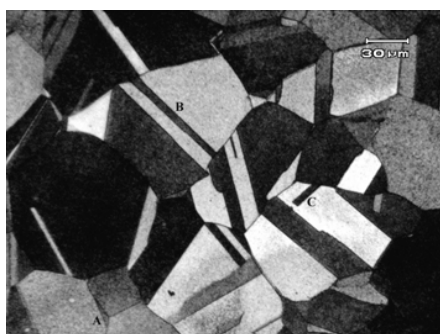
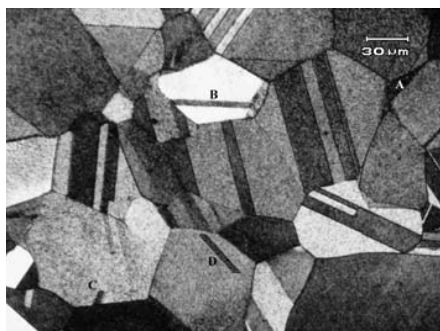
حال اگر همان خط، L، با تعداد M دوقلویی نیز در درون دانه‌ها تقاطع داشته باشد، P: چگالی خطی دوقلویی‌ها

$$P = \frac{M}{L} \quad (5)$$

N: تعداد دوقلویی در هر دانه با توجه به رابطه (۵)

$$N = \frac{DM}{L} = P.D \quad (6)$$

و با توجه به رابطه (۱)

شکل (۱): ریزساختار نمونه آئیل شده در دمای ۷۰۰ °C به مدت سه دقیقه.

C: دوقلویی که درون دانه خاتمه یافته است و D: دوقلویی که درون دانه قرار دارد و به مرزدانه کج شده است. بطور کلی می‌توان گفت که دوقلویی‌های آئیلینگ طی هر مرحله از انتقال پله‌های {۱۱۱} در طول مرزدانه‌های در حال رشد می‌توانند تشکیل شوند [۳ و ۱]. لذا یک پله منفرد می‌تواند دوقلویی‌های آئیلینگ را در جاهای مختلف روی مرزدانه‌ها و با ضخامت‌های متفاوت و همچنین دوقلویی‌هایی پراکنده و درون زمینه ایجاد کند. شکل (۲) رابطه اندازه دانه با دما و زمان آئیل را نشان می‌دهد. همانطور که در این شکل دیده می‌شود با افزایش دما و زمان آئیل، اندازه دانه افزایش می‌یابد. همچنین دیده می‌شود که در زمان‌های اولیه، نرخ رشد سریع است و با افزایش زمان کاهش می‌یابد. این مساله ناشی از کاهش نیروی محرکه رشد دانه بخاطر کاهش سطح مرزدانه‌ها در واحد حجم است [۱۲].

جدول (۱): ترکیب شیمیایی برحسب درصد وزنی.

Cu	Zn	Fe	Al	Sn
۷۰/۰۷	۲۹/۸۹	۰/۰۰۵	۰/۰۰۳۵	۰/۰۰۲

الف) اسلب اولیه ریختگی با انجام نه مرحله نورد گرم ضخامت آن از ۲۰ میلیمتر به ۲/۵ میلیمتر کاهش یافت
ب) انجام ۷۰ درصد کاهش سطح مقطع با چندین مرحله نورد سرد متوالی
ج) نمونه‌هایی به ابعاد ۱۲×۱۰×۰/۷۵ میلیمتر از ورق نهایی تهیه شده و در حمام نمک در دماهای ۴۰۰ تا ۹۰۰ درجه سانتیگراد و زمان‌های مختلف به صورت ایزوترمال آئیل و سپس در آب بعد از عملیات حرارتی، یک طرف سطح نمونه‌ها به اندازه $\frac{1}{3}$ ضخامت به دقت سنباده‌زنی و سپس الکتروپالیش و الکترواچ شدند.

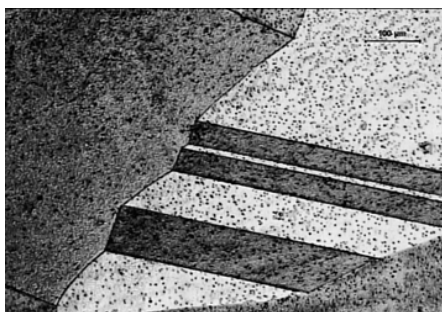
ریزساختار نمونه‌ها توسط متالوگرافی نوری مطالعه گردید و اندازه دانه نمونه‌ها و همچنین چگالی دوقلویی‌ها با استفاده از روش تقاطع خطی محاسبه گردید. سختی نمونه‌ها نیز توسط سختی سنجی برینل با بار ۱۰ کیلوگرم اندازه‌گیری شد.

۳- نتایج و بحث

شکل (۱) نمونه‌هایی از ریزساختار این آلیاژ را در دماها و زمان‌های مختلف آئیل با استفاده از میکروسکوپ نوری، نشان می‌دهد. همانطور که دیده می‌شود ریز ساختار شامل دانه‌های هم‌محور α است که دوقلویی‌های آئیلینگ در ابعاد و مورفولوژی‌های متفاوت به‌وضوح در آن‌ها مشاهده می‌شوند. چهار مورفولوژی متفاوت دوقلویی‌های آئیلینگ [۳] در شکل (۱) با حروف A-D نمایش داده شده‌اند، A: دوقلویی گوشه‌ای، دوقلویی که دو طرف دانه را به هم متصل می‌کند،

الف

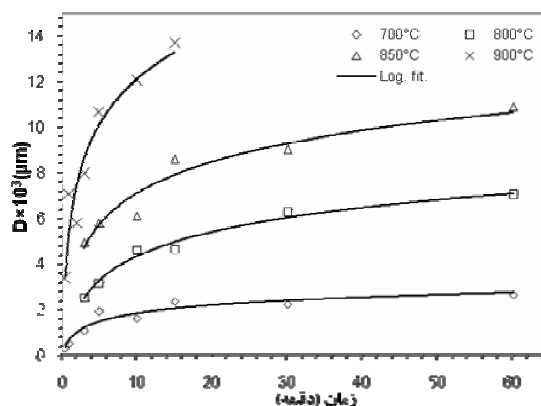
ب

شکل (۳): تأثیر وجود دوقلوه‌های آنبیلینگ روی حرکت

مرزدانه‌ها در نمونه آنبیل شده
الف: دمای °C ۸۰۰ و ۵ دقیقه
ب: دمای °C ۸۵۰ و ۶۰ دقیقه .

نتایج نشان داد که چگالی دوقلویی‌ها در دماهای مختلف تقریباً مقدار معینی است. به عبارت دیگر صرف نظر از اینکه با چه تلفیقی از دما و زمان، اندازه دانه حاصل شده است، چگالی دوقلویی فقط وابسته به اندازه دانه است. البته این بدان معنا نیست که دما اثری روی چگالی ندارد بلکه تأثیر دما در وابستگی اندازه دانه به دما حضور می‌یابد [۱]. این نتایج با پیش‌بینی گلیتر [۱۵] که چگالی دوقلویی را تابعی از اندازه دانه و دما می‌داند مغایر است ولی با نتایج پانند و همکارانش [۳ و ۱] توافق دارد.

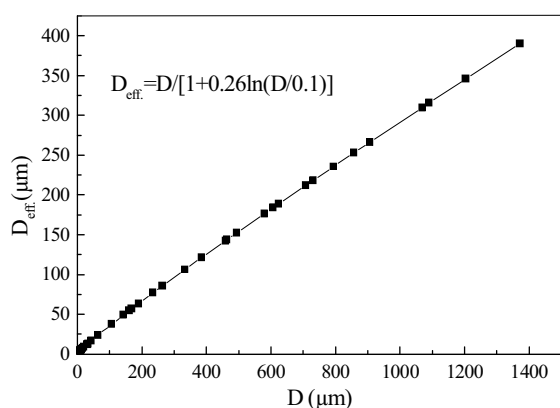
در راستای بررسی تغییرات چگالی دوقلویی‌ها با اندازه دانه در شکل (۴) دیده می‌شود که صرف نظر از اینکه اندازه دانه با چه تلفیقی از زمان و دمای آنبیل به دست آمده، با افزایش اندازه دانه، چگالی دوقلویی‌ها به صورت لگاریتمی کاهش می‌یابد.

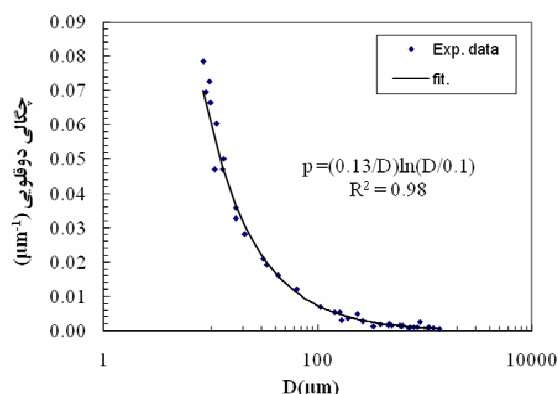
شکل (۲): تغییرات اندازه دانه برحسب زمان در دماهای مختلف.

در شکل (۳) تأثیر حضور دوقلویی‌ها روی حرکت مرزدانه‌ها دیده می‌شود. همانطور که در این شکل مشاهده می‌شود، وجود دوقلویی متصل به مرزدانه باعث انحنایی در مرزدانه می‌شود که این انحناء، دارای تقعر به طرف دانه حاوی دوقلویی است که در نتیجه آن مرزدانه به طرف دانه حاوی دوقلویی حرکت می‌کند.

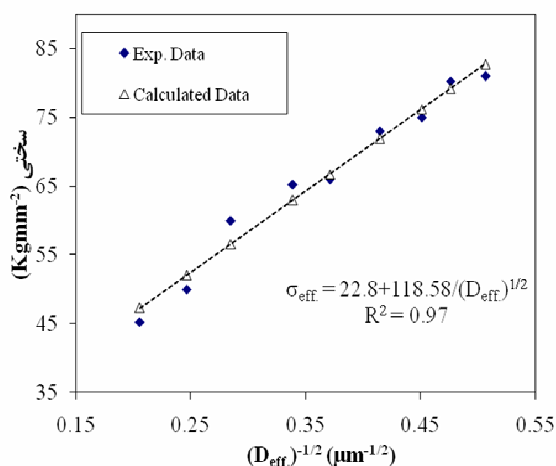
از نظر ترمودینامیکی می‌توان گفت وجود دوقلویی در یک دانه باعث افزایش انرژی آزاد آن می‌شود لذا ناپایدارتر می‌گردد و در اثر آنبیلینگ این دانه کوچکتر و در نتیجه آن حرکت مرزدانه جهت‌دار می‌شود. با توجه به این مساله می‌توان گفت در فرایند رشد دانه علاوه بر انحناء مرزدانه [۱۳]، وجود دوقلویی‌ها نیز در جهت حرکت مرزها نقش دارند. لذا دوقلویی‌ها می‌توانند توزیع نهایی مرزدانه‌ها و در نتیجه خواص حاصل از ساختار را تحت تأثیر قرار دهند. اخیراً گرتسمن و همکارانش نتیجه گرفتند که توزیع مرزدانه‌ها فقط می‌تواند به خاطر دوقلویی‌های آنبیلینگ متعددی باشد که در ساختار حضور دارند [۱۴]. برای بررسی اثر دما روی چگالی دوقلویی‌ها، اندازه دانه تقریباً معینی در حدود ۳۰۰ μm در نظر گرفته شد و نمونه‌ها در دماها و زمان‌های مختلف جهت حصول این اندازه دانه آنبیل شدند.

شکل (۵): تغییرات اندازه دانه مؤثر برحسب از اندازه دانه.

شکل (۴): تغییر چگالی دوقلویی های آبیلینگ برحسب اندازه دانه.

شکل (۶): تغییرات سختی برحسب معکوس ریشه دوم اندازه دانه مؤثر.

مرزدانه را در مقابل نابجایی ها توجیه می کند مرز دوقلویی نیز می تواند همان نقش مرزدانه را داشته باشد [۸]. شکل (۶) تغییرات سختی را برحسب اندازه دانه مؤثر را طبق رابطه هال-پیچ اصلاح شده که مرزهای دوقلویی در احتساب اندازه دانه لحاظ شده اند را نشان می دهد. در این شکل سختی به دست آمده از رابطه (۲) بر روی نتایج تجربی انطباق داده شد که مقادیر σ_0 و K به ترتیب برابر $22/8$ و $118/58$ به دست آمد. با وجودیکه رابطه هال-پیچ بطور گسترده ای قابل قبول است و در بسیاری از حالات

با افزایش اندازه دانه چون دامنه مهاجرت مرزها بیشتر می شود احتمال اینکه پله {۱۱۱} بتواند به عنوان مولد پاره های شکلی عمل کند افزایش می یابد. از طرفی هرچه شعاع انحناء مرز کمتر باشد تعداد پله های موجود روی مرزدانه بیشتر خواهد بود [۳]. بنابراین با افزایش اندازه دانه و کاهش شعاع انحناء مرزدانه، نیروی محرکه [۱۶] و همچنین میزان پله ها روی مرزدانه کم شده، در نتیجه چگالی دوقلویی کاهش می یابد. در این شکل همچنین چگالی به دست آمده از رابطه (۱) بر روی نتایج تجربی انطباق داده شد که ضرایب K_f و D_0 به ترتیب برابر $0/13$ و $0/1$ به دست آمد.

با توجه به محاسبه ضرایب K_f ، D_0 و با در دست داشتن اندازه دانه و استفاده از رابطه (۹) می توان اندازه دانه مؤثر را که در محاسبه آن مرزهای دوقلویی ها در کنار مرزهای دانه لحاظ شده اند را محاسبه کرد. این اندازه دانه مؤثر به صورت تابعی از اندازه دانه در شکل (۵) نشان داده شده است.

این اندازه دانه مؤثر می تواند مطابق با رابطه (۱۰) در رابطه هال-پیچ جایگزین شود زیرا مرزهای دوقلویی به عنوان مانعی در مقابل حرکت نابجایی ها در نظر گرفته می شوند و به احتمال زیاد روی تنش تسلیم مواد اثر دارند. همچنین هر نوع مدلی که نقش

- hardening regimes and microstructure evolution during large strain compression of high purity titanium", Scripta Mater. 46, 419-423, 2002.
- [5] C. S. Pande, B. B. Rath and M. A. Imam, "Effect of annealing twins on Hall-Petch relation in polycrystalline materials", Mat. Sci. Eng. A, 367, 171-175, 2004.
- [6] V. Y. Gertsman, K. Tangri and R. Z. Valiev, "On the grain boundary statistics in metals and alloys susceptible to annealing twinning", Acta Met. et Mat, 42, 1785-1804, 1994.
- [7] O. V. Mishin, "Statistical characteristics of grain boundary ensembles in variously textured copper", J. Mat. Sci, 33, 5137-5143, 1998.
- [8] L. Remy, "The interaction between slip and twinning systems and the influence of twinning on the mechanical behavior of fcc. Metals and alloys", Met. Trans, 12A, 387-392, 1981.
- [9] Dieter. G. E. , " Mechanical Metallurgy", McGraw-hill, USA, 1986.
- [10] Meric. C., Atik. E. and Engez. T., "Experimental microhardness for AA1030, cu, CuZn30, Cusn7, and 6114 alloys and correlation with the Hall-Petch relation, Material, Research Bulletin, 34, 12/13, 2043-2052, 1999.
- [11] G. Saada, "Hall-Petch revisited "Material science and engineering A, 400-401, 146-149, 2005.
- [12] F. J. Gil and J. A. Planell, "Behaviour of normal grain growth kinetics in single phase titanium and titanium alloys", Mat. Sci. and eng. A, 283, 2000, 17-24.
- [13] J. E. Burke, D. Turnbull, "Recrystallization and grain growth", Prog. in Met. Phys., 3, 220-292, 1952.
- [14] V. Y. Gertsman and C. H. Henager, "Grain boundary junctions in microstructure generated by multiple twinning", Interface Science, 11, 403-415, 2003.
- [15] H. Gliter, "The formation of annealing twins", Acta Metall, 17, 1421-28, 1969.
- [16] F. J. Gil and J. A. Planell, "Behaviour of normal grain growth kinetics in single phase titanium and titanium alloys", Mat. Sci. and eng. A, 283, 17-24, 2000.
- [17] Reed-Hill. R. E, Abbaschian. R, Physical Metallurgy Principle, 3rd edition, PWS publishing Co, Boston, 1991.
- [18] C. S. Pande, M. A. Imam and B. B. Rath, Proceeding of an International Symposium on interface migratin and control of microstructure, Detroit, Michigan, ASM
- رابطه خوبی بین σ و $D^{-\frac{1}{2}}$ وجود دارد اما بدون نشان داده‌است که معمولاً انحرافاتی از این حالت وجود دارد [۱۷]. بایاک و رینز در بررسی ارتباط سختی با معکوس اندازه دانه در برنج فشنگ اظهار کرده بودند که انحراف از حالت معمول رابطه سختی و اندازه دانه احتمالاً به خاطر حضور مرزهای دوقلویی‌ها می‌باشد [۱۸]. لذا با توجه به در نظر گرفته شدن نقش مرز دوقلویی در استحکام ماده، به نظر می‌رسد نتایج به دست آمده در این تحقیق بایستی دقیق‌تر باشند که البته نیاز به بررسی بیشتر دارد.
- #### ۴- نتیجه گیری
- چگالی دوقلویی‌ها در برنج ۳۰-۷۰ با استفاده از روش تقاطع خطی و تئوری پاند و همکارانش محاسبه و با هم مقایسه شد. نتایج نشان داد چگالی دوقلویی‌ها مستقل از دمای آئیل و فقط تابعی از اندازه دانه است بطوریکه با افزایش اندازه دانه، چگالی دوقلویی‌ها کاهش می‌یابد. با لحاظ مرزهای دوقلویی در کنار مرزهای دانه، اندازه دانه مؤثر با توجه به چگالی دوقلویی‌ها محاسبه و در رابطه هال- پیچ به جای اندازه دانه به کار گرفته شد. ثوابت σ_0 و K در رابطه هال- پیچ اصلاح شده به ترتیب برابر ۲۲/۸ و ۱۱۸/۵۸ به دست آمد که با توجه به نقش مهم مرزهای دوقلویی روی خواص مکانیکی احتمالاً مقادیر دقیق‌تری هستند.
- #### ۵- مراجع
- [1] C. S. Pande, M. A. Imam and B. B. Rath, "study of annealing twinning in Fcc metals and alloys", Met. Trans. A, 21, 2891-96, 1990.
- [2] B. B. Rath, M. A. Imam and C. S. Pande, "Nucleation and growth of twin interfaces in Fcc metals and alloys", Mater. Phys. Mech. 1, 61-66, 2000.
- [3] S. Mahajan, C. S. Pande, M. A. Imam and B. B. Rath, "Formation of annealing twins in f.c.c. crystals", Acta mater. 45, 2633-2638, 1997.
- [4] A. A. Salem, S. R. Kalidindi and R. D. Doherty, "Strain

